

Περιφερειακή Ανάπτυξη

Ενότητα 4: Περιφερειακή Πολιτική της Ανάπτυξης

Ζαχαρούλα Ανδρεοπούλου
Τμήμα Δασολογίας & Φυσικού Περιβάλλοντος

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Περιφερειακή Ανάπτυξη

Περιεχόμενα ενότητας 1/3

1. Βασικά χαρακτηριστικά ανάπτυξης.
2. Περιφερειακή πολιτική.
3. Στρατηγική περιφερειακής ανάπτυξης.
4. Προϋποθέσεις περιφερειακής ανάπτυξης.
5. Σκοποί περιφερειακής πολιτικής.
6. Βασικές αρχές περιφερειακών προγραμμάτων.
7. Προβλήματα στρατηγικής για περιφερειακή ανάπτυξη.
8. Δομή περιφερειακών προγραμμάτων.

Περιεχόμενα ενότητας 2/3

9. Μέτρα περιφερειακής πολιτικής.
10. Μέσα περιφερειακής πολιτικής.
11. Στάδια εφαρμογής περιφερειακού προγράμματος.
12. 1^ο Στάδιο: Διαμόρφωση στρατηγικής.
13. 2^ο Στάδιο: Διαμόρφωση προγράμματος.
14. 3^ο Στάδιο: Εφαρμογή προγράμματος.
15. Κατάρτιση, εφαρμογή και εμπλεκόμενοι φορείς.
16. Φορείς προγραμματισμού.
17. Φορείς του Δημόσιου και του ευρύτερου Δημόσιου τομέα.
18. Πανεπιστήμια και φορείς Τομέα Έρευνας & Τεχνολογικής Ανάπτυξης.

Περιεχόμενα ενότητας 3/3

- 19. Φορείς του Ιδιωτικού τομέα.
- 20. Κοινωνικοί φορείς.
- 21. Κριτήρια αξιολόγησης επενδύσεων.

Βασικά χαρακτηριστικά ανάπτυξης 1/2

Η ανάπτυξη:

- Είναι **σύνθετη**.
- Περιλαμβάνει **αλλαγές στις δομές και στους θεσμούς** μιας κοινωνίας.
- Συνδέεται με την **ωφελιμότητα**, την **πρόοδο** και τη **βελτίωση**.

Βασικά χαρακτηριστικά ανάπτυξης 2/2

- Περιλαμβάνει την **αποτελεσματική χρήση των πόρων** με σκοπό να πετύχει υψηλότερα επίπεδα παραγόμενων προϊόντων.
- Είναι **πολυδιάστατη διαδικασία**.
- Περιλαμβάνει **οικονομική, κοινωνική, πολιτική και διοικητική ανάπτυξη**.

Περιφερειακή πολιτική

- Η περιφερειακή πολιτική

αποτελεί ένα σύστημα σκοπών, μέσων και φορέων που συνδυάζονται σ' ένα πρόγραμμα για να επιτύχουν την ισόρροπη μεταβολή της διαπεριφερειακής διάρθρωσης της οικονομίας.

Στρατηγική περιφερειακής ανάπτυξης

- Η στρατηγική περιφερειακή ανάπτυξη

είναι η πορεία που πρέπει να ακολουθηθεί για την πραγμάτωση των αντικειμενικών σκοπών με την ενίσχυση των διαθέσιμων μέσων.

Προϋποθέσεις περιφερειακής ανάπτυξης

- Αξιοποίηση φυσικών πόρων.
- Ανάπτυξη επιχειρηματικής δράσης.
- Εκτέλεση έργων υποδομής.
- Ύπαρξη νομισματικής ισορροπίας.
- Κατάλληλα προγράμματα ενέργειας.
- Θέληση πληθυσμού για εργασία.
- Θέληση πληθυσμού για βελτίωση βιοτικού επιπέδου.

Σκοποί περιφερειακής πολιτικής

Οι σκοποί της περιφερειακής πολιτικής για οικονομική ανάπτυξη είναι οι εξής:

- Αύξηση εισοδήματος.
- Αύξηση επενδύσεων.
- Καταπολέμηση ανεργίας.
- Βελτίωση ισοζυγίου πληρωμών.
- Μεταβολές στη διάρθρωση της οικονομίας.

Βασικές αρχές περιφερειακών προγραμμάτων 1/3

Βασικές αρχές Περιφερειακών Προγραμμάτων:

- Εσωτερική συνοχή στόχων και μέτρων.
- Σαφής εξειδίκευση και ποσοτικοποίηση στόχων.
- Διοικητική και οργανωτική επάρκεια.
- Ανανέωση - εκσυγχρονισμός αναπτυξιακών στόχων και μέσων της περιφερειακής πολιτικής.

Βασικές αρχές περιφερειακών προγραμμάτων 2/3

- Συνοχή με τα άλλα προγράμματα και τις πολιτικές.
- Διασφάλιση κοινωνικής συναίνεσης. Ενεργοποίηση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των κοινωνικών εταίρων.
- Συνεργασία επιχειρηματικών και αναπτυξιακών φορέων.
- Αναπτυξιακή αποτελεσματικότητα.

Βασικές αρχές περιφερειακών προγραμμάτων 3/3

- Βιωσιμότητα - ένταξη των έργων και των παρεμβάσεων στον οικιστικό ιστό.
- Προστασία του περιβάλλοντος.

Προβλήματα στρατηγικής για περιφερειακή ανάπτυξη

- Σύγκριση αποτελεσματικότητας και ισότητας.
- Κριτήρια ιεράρχησης αναγκών.
- Συγκέντρωση και διασπορά οικονομικών δραστηριοτήτων.
- Προσδιορισμός περιφερειών.

Δομή περιφερειακών προγραμμάτων 1/3

- Καταγραφή - Ιεράρχηση των αναπτυξιακών χαρακτηριστικών, προβλημάτων και δυνατοτήτων.
- Αποτύπωση της υπάρχουσας κατάστασης στη δημογραφία, στις υποδομές, στην απασχόληση, στο περιφερειακό προϊόν, στους κλάδους, στις παρεχόμενες υπηρεσίες, στο περιβάλλον, στις χωρικές ανισότητες.
- Αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των πολιτικών και των προγραμμάτων που έχουν εφαρμοσθεί μέχρι σήμερα.

Δομή περιφερειακών προγραμμάτων 2/3

- Προσδιορισμός του ρόλου των επιμέρους χωρικών μονάδων στην αναπτυξιακή διαδικασία σε περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο.
- Διαμόρφωση αναπτυξιακής στρατηγικής (αστικά κέντρα - προωθητικές δραστηριότητες, τεχνολογία- καινοτομία, ολοκληρωμένη ανάπτυξη υπαίθρου)
- Προσδιορισμός και εξειδίκευση στρατηγικών αναπτυξιακών στόχων (γενικοί και ειδικοί στόχοι).

Δομή περιφερειακών προγραμμάτων 3/3

- Προσδιορισμός των μέτρων υλοποίησης των στόχων.
- Ανάλυση του σχεδίου για τη χρηματοδότησή του.
- Διαμόρφωση δομών για τη διαχείριση, την παρακολούθηση, τις πληρωμές, την αξιολόγηση, τον έλεγχο και τη δημοσιότητα του προγράμματος.
- Προσδιορισμός της μεθοδολογίας ενεργοποίησης της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος.

Μέτρα περιφερειακής πολιτικής

Τα μέτρα μιας οποιασδήποτε περιφερειακής πολιτικής μπορούν να ταξινομηθούν ως εξής:

- Σε μακρό- και μικροοικονομικά μέτρα.
- Σε μέτρα πολιτικής των δαπανών.
- Σε μέτρα ανάλογα με τη σειρά σπουδαιότητας και κοινωνικής προσφοράς.

Μέσα περιφερειακής πολιτικής 1/3

Τα κύρια μέσα της περιφερειακής πολιτικής είναι:

- Η κοινωνικοοικονομική υποδομή.
- Οι επιχορηγήσεις.
- Τα φορολογικά κίνητρα.
- Τα πιστωτικά κίνητρα.
- Οι έλεγχοι και τα αντικίνητρα.
- Οι θεσμικές αλλαγές και τα μέτρα.

Μέσα περιφερειακής πολιτικής 2/3

Τα **δευτερεύοντα μέσα** της περιφερειακής πολιτικής για οικονομική ανάπτυξη είναι:

- Οι περιφερειακές επιδοτήσεις.
- Οι επιδοτήσεις ενίσχυσης του εμπορίου.
- Οι επιδοτήσεις αποκέντρωσης.
- Οι επιδοτήσεις εγκατάστασης νέας τεχνολογίας.

Μέσα περιφερειακής πολιτικής 3/3

- Οι επιδοτήσεις αποφυγής μόλυνσης του περιβάλλοντος.
- Οι επιδοτήσεις μείωσης του κόστους μεταφοράς.
- Οι επιδοτήσεις βελτίωσης της ποιότητας ζωής των εργαζομένων.
- Οι κρατικές εγγυήσεις.
- Τα κίνητρα εκπόνησης μελετών και ανάπτυξης της έρευνας.

Στάδια εφαρμογής περιφερειακού προγράμματος

Στάδια εφαρμογής περιφερειακού προγράμματος:

- **1^ο στάδιο:** Διαμόρφωση Στρατηγικής.
- **2^ο στάδιο:** Διαμόρφωση Προγράμματος.
- **3^ο στάδιο:** Εφαρμογή Προγράμματος.

1^ο Στάδιο

Διαμόρφωση στρατηγικής

- Προσδιορισμός των νέων αναπτυξιακών συνθηκών στο διεθνές περιβάλλον.
- Καταγραφή των νέων τάσεων στον αναπτυξιακό σχεδιασμό.
- Ανάλυση των χαρακτηριστικών και των τάσεων του περιφερειακού προβλήματος.
- Λήψη απόφασης για τους στρατηγικούς αναπτυξιακούς στόχους.

2^ο Στάδιο

Διαμόρφωση προγράμματος

- Προετοιμασία του προγράμματος.
- Συντονισμός με λοιπά εθνικά τομεακά προγράμματα, περιφερειακά προγράμματα και αναπτυξιακές πολιτικές.
- Εκπόνηση του προγράμματος.
- Προσδιορισμός των δομών οργάνωσης της εφαρμογής: χρηματοδότηση, διαχείριση, παρακολούθηση, αξιολόγηση, έλεγχος.
- Οριστικοποίηση της τελικής μορφής του προγράμματος.

3^ο Στάδιο

Εφαρμογή προγράμματος

- Δημοσιοποίηση κριτηρίων ένταξης έργων και δράσεων στο πρόγραμμα – Προκηρύξεις.
- Λειτουργία μηχανισμών και δομών:
  - Διαχείρισης
  - Παρακολούθησης
  - Πληρωμών
  - Ελέγχων
  - Αξιολόγησης
- Δημοσιότητα – προβολή των παρεμβάσεων του προγράμματος.

Κατάρτιση, εφαρμογή και εμπλεκόμενοι φορείς

Κατάρτιση και εφαρμογή Περιφερειακών Προγραμμάτων:

- Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας (εποπτεύων φορέας και συντονιστής με τα άλλα περιφερειακά προγράμματα), Γενική Γραμματεία Περιφέρειας, Νομαρχιακές και Τοπικές Αυτοδιοικήσεις.
- Ερευνητικοί και Τεχνολογικοί Φορείς (Πανεπιστήμια, Ερευνητικά Ινστιτούτα, Εταιρείες Συμβούλων, Μελετών κα).
- Κοινωνικοί φορείς- εταίροι (Επιμελητήρια, Επαγγελματικές Ενώσεις, Συνδικαλιστικοί Φορείς, Σύλλογοι, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις κα).

Φορείς προγραμματισμού

Φορείς προγραμματισμού:

1. Φορείς του Δημόσιου και του Ευρύτερου Δημόσιου Τομέα.
2. Πανεπιστήμια και φορείς Τομέα Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης.
3. Φορείς του Ιδιωτικού Τομέα.
4. Κοινωνικοί Φορείς.

Φορείς του Δημόσιου και του ευρύτερου Δημόσιου τομέα

- Κεντρική Κυβέρνηση και εποπτευόμενοι φορείς (με συντονιστή το ΥΠΕΘΟ).
- Γενική Γραμματεία Περιφέρειας (κύριος αρμόδιος).
- Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις.
- Δήμοι – Κοινότητες.

Πανεπιστήμια και φορείς Τομέα Έρευνας & Τεχνολογικής Ανάπτυξης

- Πανεπιστήμια.
- Ερευνητικά Πανεπιστημιακά Ινστιτούτα.
- Ερευνητικοί Οργανισμοί.

Φορείς του Ιδιωτικού τομέα

- Εταιρίες Μελετών.
- Γραφεία Συμβούλων.
- Σύμβουλοι Αξιολόγησης.
- Επιχειρήσεις
(ιδιωτική συμ-μετοχή στην υλοποίηση των παρεμβάσεων).

Κοινωνικοί φορείς

- Επιμελητήρια.
- Επαγγελματικές Ενώσεις, Συνδικαλιστικοί Φορείς.
- Σύλλογοι.
- Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, κ.α.

Κριτήρια αξιολόγησης επενδύσεων

Στην αξιοποίηση των υποψήφιων επενδυτικών έργων λαμβάνονται και κριτήρια περιβαλλοντικά, οικολογικά και δημόσιου ενδιαφέροντος:

- Περιβαλλοντικά και οικολογικά κριτήρια.
- Το κριτήριο του δημόσιου ενδιαφέροντος.
- Η χρηματοδότηση των σχεδίων άμεσης αποδοτικότητας.

Βιβλιογραφία 1/2

- Αραμπατζής, Γ. Και Πολύζος, Σ. 2008. Φυικοί Πόροι, Περιβάλλον και Ανάπτυξη. Εκδόσεις Τζιόλα. Θεσσαλονίκη
- Ανδρεοπούλου, Ζ.Σ. 2014. Περιφερειακή Ανάπτυξη. Ψηφιακές πανεπιστημιακές παραδόσεις. Πηγή στο διαδίκτυο: http://www.for.auth.gr/uploads/pages/B11_γ_Α_Α_Α_Ε_Ι_2014_γ_γ_Α_Ε_Α.pdf
- Ανδρεοπούλου, Ζ.Σ. 2010. Αξιοποίηση του Διαδικτύου για την προβολή μονάδων οικο-αγροτουρισμού στην Ελλάδα, στα πλαίσια της νέας στρατηγικής περιφερειακής ανάπτυξης με χρονικό ορίζοντα το 2020. 16^ο Επιστημονικό Συνέδριο Συνδέσμου Ελλήνων Περιφερειολόγων.

Βιβλιογραφία 2/2

- Λαδιάς, Χ. 2014. Ειδικά Θέματα Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Εκδόσεις Παπαζήση. Αθήνα.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ζαχαρούλα Ανδρεοπούλου. «Περιφερειακή Ανάπτυξη. Περιφερειακή Πολιτική της Ανάπτυξης». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS390/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Χριστιάνα Κολιούσκα
Θεσσαλονίκη, Εαρινό εξάμηνο 2014-2015

**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

